

In Memoriam Szopori Nagy Lajos
Szopori Nagy Lajos Szopori Nagy Lajos
 Vörösmarty Társaság,
 2010.

A Magyar Napló 2004. augusztusi számában jelent meg néhány finn műfordítás Szopori Nagy Lajos tollából. Például Tomi Koutio *Megnyugtató* című verse, amelynek kezdősorai így szólnak: „Megnyugtató, hogy most közelebb vagy, mint bármikor, / igaz, távolabb, mint Orpheusz lírája.”

Jó lenne hinnünk, hogy a műfordító közel van hozzánk, halála után öt esztendővel is. Ehhez nyújt segítséget e könyv, a kiváló székesfehérvári tanár és irodalmár, Román Károly szerkesztésében. Ő írja a fülszövegben, hogy a kötet kiadását még Szopori Nagy Lajos felesége, Molnár Veronika kezdeményezte, de váratlan és korai halála miatt csak az idei Ünnepi Könyvhétre jelenhetett meg.

Példásan szerkesztett, igazi emlékkönyv ez. Jeles barátok, pályatársak, írók, költők, tanárok, finn és magyar szakemberek jegyzik a mintegy nyolcvan írást. Hat ciklusra tagolódik: *A műfordító, Két kultúra szolgálatában, Vallomások Szopori Nagy Lajosról, Búcsúztatók, Kedves Vera!, Búcsú Veronikától*. Az első három ciklus élén egy-egy vers olvasható, Tornai Józsefé, Kalász Mártoné és Szegedi Kovács Györgyé. Közülük Tornainak a teremtésről szóló műve méltó nyitánya egy olyan kötetnek, amelyben a teremtő ember áll a középpontban. A három idézett költő mellett számos neves szerző vonul föl, többek között Turczy István, Kabdebó Lóránt, Jávorszky Béla, Fodor Andrásné, Imre László, Szabad György és Pekka Kujasalo finn nagykövet.

Turczy István a műfordítói tisztesség nagy példájának láttatja a kötet főszerzőjét. A műfordítások precíz, nyelvi leleményben gazdag költőt sejtetnek, aki pontosan ismerte a két nyelvet, és jeles esszéíró is volt. Ezt igazolja a Credo című evangélikus folyóiratban közölt írása egy kortárs finn költőnőről, Sirkka Turkkáról, akitől egyébként egy hosszúvers-fordítása található itt. (Méltán mondja Mátyóki János: a versfordítások megmutatták, hogy igazi művész.) Persze említhetnénk Szoporinak a finn családregényről szóló tudományos munkáját is, amely egyértelműen a széleskörű érdeklődéséről és biztos szakmai tudásáról tanúskodik.

Jó, hogy a kötetben szerepelnek az Árgus Kiadó és a Vörösmarty Társaság közös gondozásában már megjelent *Kánon az erdőn* című antológia részletei, valamint a kötetről szóló Román Károly-tanulmány. Ebben töb-

bek között arról esik szó, hogy a finn költészetben is lezajlott egy formai forradalom, amely az új szenzibilitás jegyében uralkodóvá tette a szabadverset.

A *Két kultúra szolgálatában* című ciklusban előbb Fehérvári Győző ír a hetvenedik születésnapra rendezett népes, írószövetségi köszöntésről (2005. március 2.), majd rögtön utána következik az első nekrológ Arató Antal tollából. Tőle tudhatja meg az olvasó, hogy Szopori Nagy Lajos előbb novellákkal indult, s hogy polgári tanársága idején került konfliktusba a hatalommal. Talán ez is szerepet játszhatott abban, hogy később a műfordítás került előtérbe pályáján.

Számos tanítvány is emlékezik a legendás tanárra, akinek pedagógiai tevékenysége Polgári után a székesfehérvári Vasvári Pál Gimnáziumban teljesedett ki, és itt volt kollégája és barátja az emlékkönyvet szerkesztő Román Károlynak is. Ám írást olvashatunk egy olyan köztiszteltetben álló személytől, Szabad Györgytől is, aki az egyetemen volt tanára Szopori Nagy Lajosnak, s később az Országgyűlés elnökeként is munkakapcsolatban álltak. A hajdani diák – Szabad György szerint – „szerény, tartalmasságát szinte rejtve fejlesztő” egyetemi hallgató volt.

Az egyik legemlékezetesebb vallomás Kabdebó Lóránt tollából született. Baráti hangnem, anekdotikus elbeszélő stílus, 1956 és az utolsó beszélgetés fölidézése, lírai befejezés. „Nocsak, nocsak – hallom szavát. Mérsékletre int, nem szeretné, hogy leleplezzem. De azért tekintete kedves mosolyra derül. Szeretném. Remélem. Jaj, de ki fogja legközelebb összehívni az évfolyamot találkozóra? Vagy megint csak ő, legfeljebb másutt?”

A mind teljesebb portré megrajzolását segítik a hajdani diáktársak és rokonok visszaemlékezései. Kivétel nélkül egy kedves emberről, igazi humanistáról szólnak. Egy tudós tanárról, akinek volt humora. És persze sokan emlegetik hű feleségét. Őt idézi meg Fodor András özvegye is. Ezáltal tulajdonképpen kettős portré rajzolódik ki előttünk, hiszen a tökéletes társ az emlékkönyv másik főhőse. Az összeállítás aztán a búcsúszövegekkel válik teljessé. Román Károly előbb a férj, majd a feleség portréját adja meg búcsúszövegében. Ide soroltatnak a finn barátok Verához írt levelei, versrészletei, amelyekben kifejezik szeretetüket, elismerésüket.

Nagy erénye a könyvnek, hogy szinte teljes képet kapunk belőle egy jeles gondolkodóról, íróról, irodalomtörténészről, műfordítóról, tanárról, a kultúra követéről és az emberről. És a társáról.

Bakonyi István